

3. Андрія Карпова усунули з посади секретаря Полтавської міської ради. *Суспільне Полтава*. URL: <https://suspilne.media/poltava/538731-andria-karpova-usunuli-z-posadi-sekretara-poltavskoi-miskoi-radi/>
4. Васильченко В. Блогер Андрій Луганський як громадянський журналіст. *Матеріали X конгресу «Авіація в XXI столітті» – «Безпека в авіації та космічні технології»*. Київ: Національний авіаційний університет, 2022. С. 162–165. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/59225>
5. Васильченко В. Громадянська медіадипломатія в реаліях сучасності. Матеріали XVI Міжнародної науково-технічної конференції «ABIA-2023» (18–20 квітня 2023 р.). Київ: ФМВ, 2023. С. 48–52. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/59486>
6. «Вата Шоу» Андрія Полтави. Телеканал «Прямий». *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLuFlabNyN8mNtQZeSr_XHryQhJy1BnEs_
7. Вата Шоу. *Прямий*. URL: <https://prm.ua/search/вата%20шоу/>
8. Вата Шоу Live. Ну що ти? Про вибори в США. Фонтани в Полтаві і ФПВ. Андрій Полтава. Вата Шоу. 2024. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UjICSEm7XB0>
9. Вата Шоу Live. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/@vata_show
10. Грицюк В., Лисенко О. Війна Російської Федерації проти України: воєнний, міжнародно-правовий, геополітичний та економічний виміри. *Український історичний журнал*. 2023. № 2(569). С. 5–33. DOI: 10.15407/uhj2023.02.005.
11. Жуков В. Тренди уніфікації та оригінальності реаліті-шоу в культурному просторі України. *Культура України*. 2022. № 78. С. 60–64. DOI: 10.31516/2410–5325.078.07.
12. Нацрада призначила перевірку Прямому через висловлювання у «Вата-Шоу». *Інститут масової інформації*. 09 квітня 2020 р. URL: <https://imi.org.ua/news/natsrada-pryznachyla-perevirku-pryamomu-cherez-vyslovlyuvannya-u-vata-shou-i32575>
13. Ніколаєнко Н. Інформаційний фронт російсько-української гібридної війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2022. № 1(12). С. 45–54. DOI: 10.29038/2524–2679-2022-01-45-54.
14. Осадець Д. Діалогерство – складова українського інформаційного спротиву в гібридній війні Росії (2017–2021 рр.). Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука-2021»: у 5 т. Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2021. Т. 1. С. 108–110. URL: https://sites.znu.edu.ua/stud-sci-soc//2021/tom_1_.pdf
15. Паславський І. Президентська виборча кампанія: інформаційний ресурс кандидатів та їхня медійна тактика на стартовому етапі. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2019. № 46. С. 114–123. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Visnyk-46-sayt.pdf#page=114>
16. Федотенко К. «Інформаційна війна» та «інформаційний фронт»: наукове осмислення понять. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2023. № 3(58). С. 157–170. DOI: 10.21564/2663–5704.58.285787.

Чех Катерина

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ДИНАМІКА ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ НАРАТИВІВ ПРО УКРАЇНУ (НА МАТЕРІАЛАХ ДЕМОКРАТИЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ БАЙДЕНА)

Ключові слова: Джозеф Байден, США, Україна, російсько-українська війна, політична риторика.

Keywords: Joseph Biden, USA, Ukraine, Russian-Ukrainian war, political rhetoric.

Україна фігурує у президентському дискурсі США ще з часів розпаду Радянського Союзу та здобуття незалежності. Яскравим прикладом є відома промова Дж. Буша «Котлета по-київськи» [2]. Американські президенти по-різному

згадували Україну, щоб пояснити політику своєї адміністрації. Іноді такі згадування передували ухваленню рішень, готуючи суспільство до змін у зовнішньополітичному курсі США або виправдовуючи вже наявні підходи (наприклад, політика поширення демократії чи нерозповсюдження ядерної зброї). До того ж згадки про Україну були спрямовані не лише на внутрішню аудиторію, а й на зовнішню. Саме тому президентські наративи – це не просто слова про Україну, а втілення політики США, вписаної у широкий контекст вирішення складних міжнародних проблем.

Політична фігура Дж. Байдена виділяється з-поміж інших президентів США. Перебуваючи на посаді віцепрезидента, він декілька разів відвідував Київ та зустрічався з різними українськими політиками. Його підтримка Євромайдану добре відома зі спогадів про останню розмову з тодішнім президентом України В. Януковичем: «Я місяцями закликав його проявляти стриманість у поводженні з громадянами, але тієї ночі, на третій місяць демонстрацій я сказав йому, що все скінчено, час йому відкликати своїх озброєних вбивць і піти» [6]. У 2015 р. Дж. Байден відвідав меморіал Небесної Сотні. Як кандидат у президенти, у 2019 р. він чітко висловив свою позицію щодо України: «Спершу я зроблю Україну пріоритетом американської зовнішньої політики. У питанні оборони я надам більше безпекової допомоги – враховуючи зброю, щоб посилити здатність України захищатися» [10].

Досліджувати президентські наративи США необхідно з декількох причин. Насамперед це дає змогу зрозуміти, як змінюється та адаптується до нових викликів риторика президентів. Сьогоднішні реалії відрізняються від минулого: якщо раніше політики могли формувати свій імідж, контролюючи ЗМІ, то зараз вони існують в умовах соціальних мереж і миттєвого поширення інформації. Сьогодні слово – це зброя, тому політики використовують медіа як платформу для політичної комунікації. По-друге, риторика президентів має вплив на формування суспільної думки. Їх публічні виступи та висловлювання про певні події визначають настрої та позиції населення щодо цих подій. До того ж президентська риторика має довгострокові наслідки. Аналіз та розуміння президентських наративів дає змогу передбачити, як вони вплинуть на подальшу політичну комунікацію [5]. Дослідження президентських наративів виключно про Україну також є необхідним. Передусім дослідження риторики президентів дає змогу зафіксувати зміни американської політики щодо України в різні періоди. Здебільшого ці зміни обумовлені представництвом президентів демократичної або республіканської партії. Також наративи президента США про Україну формують її образ в очах західної політичної еліти. Україна залишається важливою для міжнародного порядку, який просувала адміністрація Байдена. Підтримка України відображає ключові цінності Сполучених Штатів – демократію, верховенство права та захист прав людини. Отже, дослідження президентських наративів США є важливим для розуміння змін у риторичній лінійці лідерів та їх впливу на суспільну думку.

Найбільш значущими за кількістю згадувань про Україну є теми суверенітету та демократичного врядування. У випадку України позиція щодо суверенітету і територіальної цілісності держави стосується реагування на збройну агресію Росії. США вважають агресію великої держави порушенням норм міжнародного

права і загрозою міжнародному порядку, заснованому на правилах. Як держава, яка просуває і захищає цей порядок, США взяли на себе зобов'язання підтримувати Україну. Риторика Дж. Байдена лише підтверджує цю позицію. Так, у виступі у ВР України у 2015 р. політик зазначив: «Дозвольте мені висловитися абсолютно чітко: США ніколи не визнають спроби Росії анексувати Крим» [6]. Наприкінці 2021 р. ситуація на російсько-українському кордоні загострилась. Байден висловив готовність Сполучених Штатів підтримати Україну у разі вторгнення. Він застеріг російського лідера, що в разі ескалації конфлікту США планують посилити військовий контингент у країнах НАТО та надати зброю українцям для оборони своєї країни [1].

Про демократію в Україні та демократичну Україну як важливого партнера для Сполучених Штатів Дж. Байден говорив під час зустрічі з президентом України В. Зеленським 1 вересня 2021 р. Він наголошував на спільності інтересів і цінностей обох країн, давши зрозуміти, що підтримка США стосується демократичного курсу та можливостей країни вільно обирати альянси [1]. Звісно, що така риторика не зупинила Путіна, але надала розуміння того, в якій саме Україні зацікавлені Сполучені Штати Америки.

Виступ президента Дж. Байдена щодо об'єднаних зусиль вільного світу на підтримку народу України від 26 березня 2022 р. є важливим для визначення сенсу війни з Росією. Згадування українського народу (6 разів) зображує цю війну як війну за незалежність [3]. Згадка про путінську «денацифікацію» України лише підкреслює цей альтернативний погляд на те, що в дискурсах інших країн називалося «українською кризою». Згадуючи українських біженців (4 рази), Байден підкреслює, що на боці України – весь вільний світ на чолі зі США [3]. Ці риторичні стратегії формування сенсів війни підкріплювалися практичними рішеннями. 9 травня 2022 р. Дж. Байден підписав закон про надання Україні оборонної допомоги за спрощеною процедурою (ленд-лізу) [7]. Дата підписання цього закону також, зрозуміло, спрямована на історичні паралелі. У лютому 2023 р. президент США відвідав Київ на річницю повномасштабного російського вторгнення, вкотре продемонструвавши позицію США у боротьбі України за свободу та державний суверенітет [8].

Широковідома риторика Трампа вплинула на меседжі Байдена. На тлі дебатів він починає говорити про бачення миру в Україні як кінцевої мети цієї війни: «Мир виглядає як забезпечення того, щоб Росія ніколи не окупувала Україну. Ось як виглядає мир. І це не означає, що вони є частиною НАТО. Це означає, що ми маємо з ними такі ж відносини, як і з іншими країнами, куди ми постачаємо зброю, щоб вони могли захистити себе в майбутньому» [9]. Реагуючи на критику з табору республіканців, які дали зрозуміти через Конгрес про можливу зміну політики щодо підтримки України, Байдену доводилося постійно пояснювати свою політику останніх років [4]. У заяві від 26 вересня 2024 р. він підкреслює необхідність подальшої допомоги Україні, щоб забезпечити фінал цієї війни, який би означав перемогу України.

Отже, динаміка президентських наративів США щодо України показує еволюцію зовнішньої політики держави, що змушена адаптуватися до змін у міжнародному політичному просторі. Президентська риторика щодо України фор-

мує її образ у міжнародному середовищі, впливаючи на ставлення інших держав. Підтримка Сполученими Штатами України відображає не лише їх головні цінності, а й підкреслює важливість нашої держави як партнера у боротьбі за ці принципи. Під час війни з Росією риторика Байдена зосереджена на незалежності України, боротьбі та мужності українського народу, а також на прагненні домогтися перемоги нашої держави у цьому протистоянні. Питання політичної підтримки України особливо актуалізувалося під час передвиборчої кампанії у 2024 р. Наша держава перебуває у певній залежності від позиції американського керівництва як більш сильного партнера. Отже, президентські наративи про Україну демонструють, як зміни в політичному ландшафті США впливають на формування їх зовнішньої політики.

Джерела та література

1. 10 важливих цитат Байдена про Україну за 2021 рік. *Голос Америки*. 27 грудня 2021 р. URL: <https://www.holosameryky.com/a/desyat-cytat-baydena-pro-ukrainu/6371542.html>
2. Chicken Kyiv speech: повний текст промови Джорджа Буша-старшого у Верховній Раді України 1 серпня 1991 року. *Новинарня*. 01 грудня 2018 р. URL: <https://novynarnia.com/2018/12/01/chicken-kyiv-speech-ua/>
3. Remarks by President Biden on the United Efforts of the Free World to Support the People of Ukraine. *U.S. Embassy in Ukraine*. 26 березня 2022 р. URL: <https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-the-united-efforts-of-the-free-world-to-support-the-people-of-ukraine/>
4. Statement from President Joe Biden on U.S. Support for Ukraine. *The White House*. 26 вересня 2024 р. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2024/09/26/statement-from-president-joe-biden-on-u-s-support-for-ukraine/>
5. Words as Weapons: How Rhetoric is Shaping the 2024 US Presidential Battle. *LinkedIn*. 22 вересня 2024 р. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/words-weapons-how-rhetoric-shaping-2024-us-battle-habib-al-badawi-obxxf>
6. «Весь світ стежить за вами». Що Байден казав про Україну. *BBC News Україна*. 9 листопада 2020 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-54866118>
7. Байден затвердив закон про ленд-ліз для України. *Укрінформ*. 09 травня 2022 р. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3479266-bajden-zatverdiv-zakon-pro-lendliz-dla-ukraini.html>
8. Байден розповів, чому вирішив приїхати до Києва у лютому 2023 року. *РБК-УКРАЇНА*. 17 січня 2025 р. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/bayden-rozpoviv-chomu-virishiv-priyhati-1737105952.html>
9. Богданьок О. Байден розповів, як, на його думку, виглядає мир в Україні і чи потрібен для цього вступ в НАТО. *Суспільне Новини*. 4 червня 2024 р. URL: <https://suspilne.media/761159-bajden-rozpoviv-ak-na-jogo-dumku-vigladae-mir-v-ukraini-i-ci-potriben-dla-cogo-vstup-v-nato/>
10. Як віцепрезидент Байден був в Україні 6 разів. Якою буде його політика щодо Києва тепер? *Радіо Свобода / Голос Америки*. 09 листопада 2020 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/biden-ukraina-polityka/30938049.html>